

VIATGE AL CENTRE D'AMÈRICA

Cicle del Festival de les Bones Històries

Presentació

Casa Amèrica Catalunya organitzarà el cicle *Viatge al Centre d'Amèrica* amb el propòsit de reflexionar sobre aspectes que, fora de la regió centreamericana, sovint passen quasi desapercebuts.

En posicinem d'un forma clara quan resollem incloure el cicle dins del **Festival de les Bones Històries**, una iniciativa de Casa Amèrica Catalunya posada en marxa el 2012 amb el projecte "Toda bala es perdida" sobre el paper de la música en el procés de pau a Colòmbia.

En el decurs de les set sessions que s'organitzaran entre els mesos de setembre i novembre de 2015, cadascun dels països de la regió (Belize, Hondures, Nicaragua, El Salvador, Costa Rica, Panamà i Guatemala) seran protagonistes d'una bona història relacionada amb l'art, l'etnografia i la música, l'empoderament de les dones, la memòria històrica, el medi ambient, el patrimoni històric i el cinema.

Els formats de les sessions seran diversos segons les experiències escollides.

Totes les convocatòries es tancaran amb la col·laboració d'**Altaïr**, una de les llibreries especialitzades en viatges més importants d'Europa, i que –lluny del que podria definir-se com a "turisme superflu"– entén el viatge com una forma de sentir, aprendre i enriquir-se.

Viatge al Centre d'Amèrica, doncs, proposa una "expedició" que potser no ensopegarà amb les criatures prehistòriques de la novel·la de Jules Verne –ara fa 110 anys de la seva mort– però que sens dubte aportarà elements que també resultaran fascinadors.

Calendari Previst

- Dimecres, 30 de setembre: **Belize**
- Dimarts, 6 d'octubre: **Hondures**
- Dimecres, 21 d'octubre: **El Salvador**
- Dimecres, 11 de novembre: **Costa Rica**
- Dimecres, 18 de novembre: **Panamà**
- Dimecres, 25 de novembre: **Guatemala**
- Dimecres, 2 de desembre: **Nicaragua**

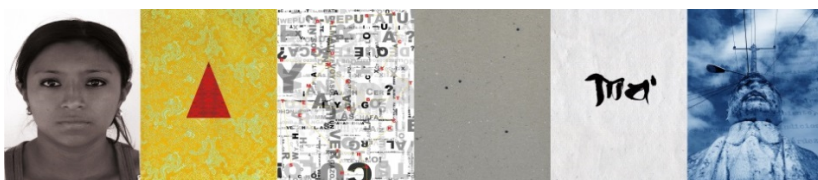
L'art huracanat de Belize. Dimecres, 30 de setembre

Moviment artístic, energia i força

L'artista i activista cultural instal·lat a Belize Joan Duran presentarà els dos primers volums de *Binomium*, l'última publicació del multinacional equip d'artistes de *The Container Collection*, coordinat per Duran. *The Container Collection* s'origina al que ells anomenen Zona dels Huracans, que inclou Amèrica Central, el Carib i el Yucatán, a Mèxic, per difondre el moviment artística de Belize, l'obra dels seus autors i la seva realitat inconfusible.

Binomium són els dos primers llibres d'una col·lecció que en tindrà deu. Aquest doble volum està format per dues obres al voltant de Belize City, una convulsiva ciutat d'uns seixanta mil habitants que, durant segles, va ser el punt neuràlgic del colonialisme britànic en aquesta part del Carib occidental. El 21 de setembre de 2015 es compleixen 34 anys de la independència del Regne Unit: van abaixar la bandera britànica per hissar la seva com a país independent.

Les 416 pàgines d'imatges i paraules de *Binomium* ens subministren un intens i profund cop d'ull a la realitat de Belize City de la mà dels artistes Michael Gordon i Yasser Musa, que van néixer, viuen i treballen a Belize. Aquest projecte segueix l'estela de treballs anteriors, com *Landings*, realitzats per artistes joves de la Zona dels Huracans que Joan Duran ha instigat des de fa més de 40 anys, seguint i coordinant el seu desenvolupament arreu del món.

Amb ALTAÏR MAGAZINE viatjarem al Cayo Caulker: De taurons i vaques marines Belize, situat a l'extrem nord-oest de Centreamèrica i que limita al nord amb Mèxic i al sud i a l'oest amb Guatemala, és un país petit, atractiu i manejable. Belize és el país més desconegut d'Amèrica Central però, en canvi, és un lloc ideal per gaudir d'alguns dels espais caribenys més espectaculars, ja sigui per les seves platges com per les seves muntanyes. La immersió a les aigües transparents de la petita illa coral·lina de Cayo Caulker, al nord-est de Belize, permet, per exemple, descobrir i entendre la màgia dels taurons gat i el cant de les sirenes.

Joan Duran

Neix a Barcelona el 1947. Inicia la seva trajectòria artística a finals dels anys seixanta.

Després de passar un temps al Japó, on realitza diversos projectes video-gràfics, s'està una temporada a El Salvador com a assessor artístic, fins que a principis de 1972 s'instal·la a Belize definitivament.

Durant dècades posa en marxa diverses activitats editorials i culturals, sempre relacionades amb autors i temàtiques del país.

Realitza nombrosos treballs artístics, tant personals com de caràcter col·lectiu, especialment a partir de l'any 2000, en que dirigeix i coordina diferents projectes d'art amb la doble intenció d'incentivar els joves artistes i donar a conèixer arreu una visió pròpia.

Hondures a ritme d'Anderson. Dimarts, 6 d'octubre

Història i cultura garífuna

Un dels cantautors més coneguts d'Hondures i d'Amèrica Central, Guillermo Anderson, presentarà una conferència musical que recorrerà la història i cultura del poble garífuna a ritme de la "Punta", una música i dansa d'aquesta ètnia afrocaribenya de Centreamèrica.

Els garífunes són un grup ètnic descendent d'esclaus africans i d'indis caribs originari de diverses regions de Centreamèrica i del Carib. Se'ls coneix també com a garinagu, indis negres o caribs negres i es calcula que n'hi ha uns 600.000 repartits entre Hondures, Belize, Guatemala, Nicaragua.

La "Punta" és el ball autòcton dels garífunes i, segons algunes llegendes, el nom prové d'un ritual funerari que aquesta ètnia ballava de punta a punta de la costa. Els concerts de Guillermo Anderson, tant amb la veu i la guitarra com amb els seus músics, celebren l'amor, la naturalesa, i la vida en aquesta part del món.

Amb ALTAÏR MAGAZINE anirem al Triangle Carib: Pico Bonita, La Ceiba i Sambo Creek

El triangle format pel gegantí Pico Bonito -una muntanya de gairebé 2.500 metres d'altura que es troba en el municipi hondureny d'El Porvenir-, l'animada ciutat costanera de La Ceiba, i la comunitat garífuna de Sambo Creek formen un dels conjunts naturals i humans més importants i interessants d'Hondures. A l'anomenat Triangle del Carib hi ha paisatges extraordinaris de muntanyes i platges, una gastronomia particular i un ambient afrocaribeny alegre, desenfadat, especial i poc conegut.

Guillermo Anderson

Cantant i compositor. És una de les figures musicals més importants d'Hondures. Va néixer a La Ceiba, al Carib hondureny, i d'allà arrenca la música de l'artista i el seu grup per fusionar percussions hondurenyes amb sons contemporanis. Les actuacions s'enriqueixen amb una barreja de ritmes tradicionals de l'ètnia garífuna, com la "Punta" i la "Parranda", amb ritmes més coneguts com el reggae jamaicà o el son cubà.

Anderson va ser nomenat Ambaixador Cultural d'Hondures davant del món pel govern del seu país, i és Premi Nacional d'Art d'Hondures per la seva dilatada trajectòria musical. El cantant també ha desenvolupat un paper important en campanyes d'educació i salut.

La seva cançó *En mi país* és considerada un himne alternatiu a Hondures, i les seves cançons per a infants les canten a les escoles públiques.

Aplaudit en destacats escenaris de tot el planeta, el seu darrer disc és titulat *Lluvia con sol*.

El Salvador té memòria. Dimecres, 21 d'octubre

Actores polítics i memòria històrica

Conferència a càrrec de Gloria Guzmán Orellana, reconeguda feminista del moviment de dones d'El Salvador i familiar de desapareguts per la guerra dels anys 80 entre l'exèrcit governamental i el FMLN. En la seva intervenció exposarà els resultats del treball *Mujeres con Memoria en El Salvador*.

Mujeres con Memoria en El Salvador reconstrueix part de la memòria del conflicte armat a partir de visions i experiències de les dones implicades amb els drets humans.

El treball intenta fer visible una memòria històrica construïda des de baix, que sovint ha estat amagada perquè és una qüestió que encara cou. Malgrat això, el bagatge de l'experiència organitzativa que han acumulat durant quatre dècades situa aquestes dones com a actores polítiques i estratègiques, com a peces clau, de les transformacions que viu El Salvador.

Amb ALTAÏR MAGAZINE recorrerem La Costa pacífica de Jiquilisco a el Cuco

La badia del municipi de Jiquilisco, al sudoest d'El Salvador, és un extraordinari racó natural, una àrea protegida de manglars i boscos salats ideal per a les aus i amb una zona de Chahuantique, que en llenguatge Nahuatl significa "lloc de bonics brolladors". A Chahuantique s'hi observen monos aranya —en perill d'extinció— i les espectaculars papallones Big Blue. A prop de Jiquilisco hi ha el Cuco, una de les platges més apreciades i populars entre els salvadorencs, encara que poc coneguda fora del país. Ampla, gran, atractiva i banyada per l'Oceà Pacífic és una de les millors platges d'El Salvador.

Gloria Orellana

Feminista salvadorenca. Llicenciada en Ciències de l'Educació per la Universitat d'El Salvador. Especialitzada en estudis de gènere i DEA en Globalització, Desenvolupament i Cooperació Internacional per la Universitat Pública del País Basc. És membre de l'àrea d'investigació de l'Institut Hegoa.

Activista en el moviment de dones d'El Salvador i en el de Drets Humans. Com a familiar de desapareguts en el conflicte armat d'El Salvador va fundar una concertació d'organitzacions de Drets Humans que treballa pel rescat de la Memòria Històrica i contra la impunitat.

Ha participat en publicacions recents com *Ni olvido ni silencio. Tribunal de conciencia contra la violencia sexual hacia mujeres durante el conflicto armado en Guatemala*, y *Mujeres con Memoria en El Salvador*.

Costa Rica, natura prodigiosa. Dimecres, 11 de novembre

El patrimoni geogràfic com a senyal d'identitat

El fotògraf i escriptor Jordi Solà Coll ens acostarà al *Valle Central y Tierras Altas*, el cor històric de la Costa Rica moderna i eix principal a l'hora d'explicar com resoldre els conflictes entre demografia i conservació del medi ambient. Un fil conductor explica Costa Rica: la riquesa natural i la forma com ha gestionat el patrimoni geogràfic fins el punt de convertir-lo en senyal d'identitat.

Hi ha un abans i un després de 1949. En aquell any, l'Estat de Costa Rica tria el camí de la democratització, la igualtat de drets, renuncia a disposar d'unes forces armades i, per tant, aposta obertament per la pau a la regió. El resultat és el d'un país que ha trobat un equilibri a l'hora d'articular el territori de manera sostenible en relació a una excepcional varietat d'ecosistemes.

En una regió altament conflictiva com la centreamericana, cap contesa bèl·lica ha sacsejat Costa Rica en els darrers seixanta-set anys. Un exemple que, tal vegada, es pot exportar com a sistema de veïnatge reeixit i com a model de convivència.

Amb ALTAIR MAGAZINE viatjarem al Savegre: el riu del Quetzal

Més enllà del tòpic, quasi clisé, de "pura vida", el paisatge de les muntanyes de Costa Rica encara amaga llocs sorprenents fora de les rutes turístiques més habituals com, per exemple, la vall del Savegre. Allà, entre l'espessor i les boires, hi viu un dels símbols de Centreamèrica, el quetzal, el més espectacular habitant del cel d'aquesta part del planeta. I al fons de la vall, el propi riu Savegre discorre entre les seves cascades imponents. Els experts en medi ambient asseguren que el Savegre és el riu més net i ben conservat d'Amèrica Central.

Jordi Solà Coll

Fotògraf i escriptor. Ha cursat estudis d'antropologia al MUSEF de La Paz, a Bolívia, i de pensament oriental a diversos centres de l'Índia i l'Himàlaia.

Durant els darrers 25 anys viatja per tots els continents. Coneix a fons Costa Rica, on ha treballat de guia acompanyant al Parc Nacional de *Rincón de la Vieja*.

Publica els seus articles a *El Punt Avui* i col·labora a *Els viatgers de la gran anaconda* de Catalunya Ràdio. Treballa com a difusor cultural a Casa Àsia i és titular del taller de fotografia de viatges de la UPF.

És conferenciant des de fa més d'una dècada. Ha organitzat cicles i conferències a Amics de la Unesco, Biblioteques de Barcelona, Amnistia Internacional...

S'ha especialitzat en antropologia dels viatges, i col·labora en Aules d'Extensió Universitària a diferents punts del territori català.

Ciutat de Panamà de ruïnes i gratacels. Dimecres, 18 de novembre

Patrimoni arquitectònic, convivència i repte

El doctor en Arquitectura panameny Luis Nieves Quintana parlarà de la recuperació i conservació del Patrimoni Històric de Ciutat de Panamà, la capital del país, i de la necessitat d'una planificació urbanística que faci que la ciutat antiga i moderna visquin en harmonia. A Ciutat de Panamà hi conviuen els models urbans d'un passat colonial amb una nova metròpoli en expansió constant. Les ruïnes de Panamá Viejo, fundada el 1519, aguanten malgrat l'amenaça d'ocupació de l'anomenat Conjunt Monumental Històric per part d'alguns esdeveniments socioculturals.

La destrucció de Panamà Viejo va obligar a buscar un nou emplaçament per refundar-la el 1673. Actualment és el nucli antic, amb els barris de Santa Ana, San Felipe... designats Patrimoni Arquitectònic de la Humanitat per la UNESCO.

La nova Ciutat de Panamà, la dels gratacels de Paitilla, és la metròpoli més moderna i cosmopolita de Centreamèrica, que contrasta de llarg amb el nucli antic de la capital perquè creix desmesuradament. La convivència no sempre és senzilla.

ALTAÏR MAGAZINE ens endinsarà a Bocas del Toro, territori Edward Wilson

L'arxipèlag de Bocas del Toro és un extens conjunt d'illes i illots ubicat a la província del mateix nom, a l'extrem nordoest de Panamà. Durant anys va ser lloc de pirates i comerciants colonials però aïllat i poc poblat en dècades. Ara conserva una impressionant bellesa natural que ha estat fonamental en els estudis de biodiversitat d'un dels més grans científics dels nostres temps: l'entomòleg i biòleg nord-americà Edward Osborne Wilson, el creador de la sociobiologia que va realitzar part de les seves investigacions a Bocas del Toro, refugi de nombroses espècies en greu perill d'extinció

Luis Nieves Quintana

Aquest doctor en Arquitectura va néixer a Ciutat de Panamà fa 53 anys però viu a Barcelona des de 1987.

És va llicenciar en Arquitectura a la Universitat de Panamà però es va doctorar a la Universitat Politècnica de Catalunya. La seva tesi doctoral va ser sobre la recuperació i conservació del Patrimoni Històric de la capital panamenya. En aquest sentit ha realitzat nombroses conferències i ha publicat en diversos mitjans de comunicació.

Des de fa més quinze anys es dedica a la rehabilitació d'edificis i monuments històrics, entre d'altres activitats, i és membre de l'associació SOS Monuments, que vetlla per la protecció i conservació del patrimoni arquitectònic construït.

Una Guatemala de cinema. Dimecres, 25 de novembre

Indústria cinematogràfica i cultura de pau

Rafael Rosal, fundador i director d'*Ícaro*, *Festival Internacional de Cine en Centroamérica*, explicarà els orígens i les circumstàncies d'aquest certamen, inaugurat l'any 1998 amb la finalitat, entre d'altres, de propiciar una nova cultura de pau després de gairebé quatre dècades de conflicte armat al país.

Dos anys després de la signatura dels Acords de Pau que va posar punt i final a 36 anys de conflicte armat a Guatemala, un petit grup de cineastes va crear el *Festival Ícaro de Cine y Video*, que més endavant es transformaria en *l'Ícaro, Festival Internacional de Cine en Centroamérica*.

El festival va arrencar el 1998 amb la intenció de contribuir en la construcció d'una nova cultura de pau i una cinematografia guatemalenc i centreamericana.

L'entitat responsable de *l'Ícaro* és *Casa Comal*, també fundada i dirigida per Rafael Rosal, que ha produït 10 llargmetratges de ficció i ha creat l'única escola de cinema i televisió de Guatemala, base de la indústria cinematogràfica emergent.

Amb ALTAÏR MAGAZINE anirem al Pacaya, deu volcans de foc

En un país com Guatemala, les experiències viatgeres de caràcter natural i cultural són variadíssimes i totes atractives. Una activitat que no deixa indiferent a ningú és pujar al volcà Pacaya perquè escalar un volcà actiu fins el seu cràter no és gens habitual i, a més, des del cim es poden veure deu volcans al mateix temps. El Pacaya és només a uns quaranta quilòmetres al sud de Ciutat de Guatemala, la capital, i forma part de l'Arc Volcànic Centreamericà, una cadena de volcans situada al llarg de la costa del Pacífic. La zona del Pacaya va ser declarada Parc Nacional el 1963.

Rafael Rosal

Cineasta i gestor cultural. Neix a Ciutat de Guatemala. Viu a Barcelona des de 2014.

Al llarg de la seva vida fa de treballador social, corresponsal de guerra, observador de drets humans, fotògraf, dissenyador i assessor per a agències internacionals de cooperació i per a ambaixades. També fa de documentalista, periodista i acompanyant dels refugiats guatemalencs als campaments del sud-est de Mèxic en el procés d'un retorn digne al seu país.

De 2011 a 2013 és director general de l'Escola Internacional de Cine i Televisió de San Antonio de los Baños de Cuba.

El que més s'estima és haver fundat *l'Ícaro* i la *Casa Comal Arte y Cultura*.

Nicaragua de dones valentes. Dimecres, 2 de desembre

Lluita, superació i transformació

Projecció del documental *Sanmigueliteñas*, on les dones de San Miguelito, una petita localitat del sud de Nicaragua agermanada amb Sant Boi de Llobregat des de fa vint anys, expliquen el seu dia a dia: les condicions de vida a les àrees rurals i els problemes que afecten a la població, i en especial a les dones.

Sanmigueliteñas és el testimoni d'un procés d'empoderament de les dones que, gràcies en part a la cooperació santboiana, han aconseguit una millora en les seves condicions de vida. Elles són les protagonistes del documental i ningú millor que les dones de San Miguelito per transmetre, a través de la seva pròpia experiència, els efectes de la pobresa que impacta de diferent forma entre homes i dones.

La presentació del documental anirà a càrrec de la Tinenta d'Alcalde de Ciutat Educadora de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, [Alba Martínez Vélez](#), i del director del documental, [Isaac Lupiáñez](#).

ALTAÏR MAGAZINE ens farà navegar pel riu San Juan

Des del gran Llac Nicaragua fins a l'Atlàntic discorre tranquil, per la frontera amb Costa Rica, el sinuós riu San Juan: un canal que entra des del mar Carib fins a l'interior del país. Napoleó Bonaparte el va anomenar "la Constantinoble del Nou Món". Al bell mig hi ha el Castillo, una antiga fortalesa espanyola actualment convertida en un poblet tranquil, amable i sense cotxes. És un indret ideal per endinsar-se a les selves de la reserva Indio Maíz o per fer una aturada al camí fluvial fins el mar.

Alba Martínez

Tinenta d'Alcalde de Ciutat Educadora (Cooperació, Solidaritat i Pau) de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat. És Llicenciada en Periodisme per la UAB i Diploma de Postgrau en Cultura de Pau i Gestió de Conflictes per l'Escola de Pau de la UAB.

Desenvolupa el projecte "20 anys d'agermanaments, 20 anys de cooperació santboiana", que s'emmarca en la commemoració dels vint anys d'agermanament de Sant Boi amb San Miguelito.

Isaac Lupiáñez

Realitzador i muntador audiovisual. Llicenciat en Comunicació Audiovisual per la UPF. Cursa un Màster de Muntatge Cinematogràfic a l'ESCAC. *Sanmigueliteñas* és el seu darrer treball.